
[2019-43-RE](#)

CAUSA 2019-43-RE

(Ortiz Martínez i d'altres c/ Toribio Espar)

Número de registre 286-2019. Recurs d'empara

Sentència del 17 d'octubre del 2019

BOPA núm. 96, del 30 d'octubre del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 17 de juny del 2019, per la representació processal dels Srs. Josep Adrià Ortiz Martínez, Carme De Las Heras Prieto i de la societat LA VERDA SUÏSSA, SA, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 5 de juliol del 2018 i de l'11 de febrer del 2019, dictats per la Batllia (Execucions Civils), per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, i en concret, del dret a un procés degut, ambdós reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions impugnades i de l'aute del 29 de maig del 2019, d'acord amb el qual es fixa la data de la subhasta, i que retrotreguin les actuacions al moment processal anterior a l'aute del 5 de juliol del 2018, dictant-ne un de nou d'acord amb el qual, tenint per aportat el peritatge contradictori, la Batllia es pronunciï de conformitat amb les disposicions de l'article 13 de la Llei 44/2014, del 18 de desembre, de l'embargament. Així mateix, sol·licita la suspensió de les resolucions indicades, compte tingut que el 16 de juliol del 2019 es procedirà a la subhasta de la finca;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist que el magistrat, Sr. Joan Manel Abril Campoy, va plantejar la seva inhibició en aquesta causa, la qual va ser acceptada pel Ple del Tribunal;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional de l'11 de juliol del 2019, que va admetre a tràmit, amb efectes suspensius, el recurs d'empara 2019-43-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 26 de juliol del 2019, per la representació processal dels Srs.

Joan, Jordi i Lourdes Toribio Espar;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 29 de juliol del 2019, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe de la magistrada ponent, Sra. Laurence Burgorgue-Larsen;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc de l'execució d'una sentència del 18 de març del 2013 que condemnava la societat LA VERDA SUÏSSA, SA al pagament de 901.518,16 € a la part adversa i que disposava la realització en pública subhasta dels béns de la societat que constituïen la garantia hipotecària, la representació processal dels Srs. Josep Adrià Ortiz Martínez, Carme De Las Heras Prieto i de la societat LA VERDA SUÏSSA, SA, el 20 de juny del 2017, va presentar una valoració contradictòria, després d'haver demanat una ampliació del termini de 15 dies que se li havia atorgat, petició que no va ser resposta.

1.2. Atesa la diferència de valor entre el peritatge judicial (848.528,13 €) i el peritatge de part (1.638.899,73 €), la representació processal dels recurrents va sol·licitar a la Batllia que procedís a una nova valoració.

1.3. El 5 de juliol del 2018, la Secció d'Execucions Civils de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual acordava, entre altres punts, no admetre a tràmit la valoració aportada pels recurrents.

1.4. La representació processal dels recurrents va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, el qual tampoc va ser admès a tràmit; així com un recurs de queixa, desestimat igualment per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia per tal com les resolucions judicials dictades durant el procediment d'execució no són susceptibles de recurs.

1.5. La representació processal dels recurrents va interposar un incident de nul·litat d'actuacions contra l'aute del 5 de juliol del 2018 esmentat de la Batllia per tal com considerava que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció.

1.6. L'11 de febrer del 2019, la Secció d'Execucions Civils de la Batllia va dictar un aute en què decidia no donar lloc a l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat i seguir el procediment pels seus tràmits.

Aquest aute no va ser notificat fins al 30 de maig del 2019, al mateix temps que un aute datat del dia abans en què es fixava la primera subhasta pública pel 16 de juliol del 2019.

1.7. El 17 de juny del 2019, la representació processal dels Srs. Josep Adrià Ortiz Martínez, Carme De Las Heras Prieto i de la societat LA VERDA SUÏSSA, SA va interposar un recurs d'empara contra els autes del 5 de juliol del 2018 i de l'11 de febrer del 2019, dictats per la Batllia (Execucions Civils), per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, i en concret, del dret a un procés degut, ambdós reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

---

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica dels recurrents

- En primer lloc, aquesta part considera que malgrat que l'aute de l'11 de febrer del 2019, dictat per la Batllia indica que aquest aute no es pot recórrer, les modificacions aportades per la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment Civil a la Llei transitòria de procediments judicials (tot i destacar-ne la problemàtica de la seva entrada en vigor en relació amb els processos en curs), si que permetrien interposar un recurs d'apel·lació contra l'aute que no admet l'incident de nul·litat d'actuacions (apartat 4 de l'article 18 quater de la Llei esmentada).

- No obstant això, interposa recurs d'empara atès que considera que s'han vulnerat els seus drets fonamentals d'una manera flagrant i no arriba a entendre els motius pels quals la Batllia no accepta l'elaboració d'un tercer peritatge compte tingut la diferència de valor que atorguen els dos pèrits intervinents.

- L'aute impugnat fa una referència expressa a l'argumentació de la Sala Civil relativa al caràcter improrrogable dels terminis, salvat que el tribunal concernit motivi en supòsits excepcionals les pròrrogues escaients. Aquesta part està totalment en desacord amb aquesta argumentació.

- Destaca que la diligència mitjançant la qual se li va donar trasllat del peritatge judicial i que li concedia un termini de 15 dies naturals per aportar un peritatge contradictori no era una resolució judicial, ja que va ser adoptada pel secretari judicial i no està subjecta a cap termini establert a les lleis de procediment.

- Altrament, aquesta part va demanar dins el termini de 15 dies una pròrroga per presentar el peritatge contradictori i anunciava que ja s'havia demanat a un expert. I considera que en no obtenir resposta, la petició estava estimada tàcitament, com, segons el seu parer, és costum processal.

- Retreu a la Batllia no admetre a tràmit el peritatge contradictori gairebé un any després d'haver-lo presentat i afegeix que si la Batllia no volia allargar el termini, ho havia d'haver comunicat i no permetre la seva elaboració i el pagament del seu preu.

- Segons el seu entendre, l'actuació de la Batllia entra en clara contradicció amb la voluntat del legislador, ja que la Llei de l'embargament pretén procedir a la subhasta dels béns partint d'un valor real. En aquest cas, la diferència dels dos primers peritatges deriva en la necessitat d'un tercer, i la seva denegació situa a aquesta part en indefensió, a banda de perjudicar els seus interessos i els dels seus creditors.

- Conclou que no es poden imposar als ciutadans traves que impedeixin l'eficàcia dels drets compresos a l'article 10 de la Constitució.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que declari la nul·litat de les resolucions impugnades i de l'aute del 29 de maig del 2019, d'acord amb el qual es fixa la data de la subhasta, i que retrotreguin les actuacions al moment processal anterior a l'aute del 5 de juliol del 2018, dictant-ne un de nou d'acord amb el qual, tenint per aportat el peritatge contradictori, la Batllia es pronunciï de conformitat amb les

---

disposicions de l'article 13 de la Llei 44/2014, del 18 de desembre, de l'embargament. Així mateix, sol·licita la suspensió de les resolucions indicades, compte tingut que el 16 de juliol del 2019 es procedirà a la subhasta de la finca.

- En el seu escrit de conclusions, aquesta part reproduïx essencialment les seves al·legacions anteriors, però indica, per primera vegada, que va presentar efectivament un recurs d'apel·lació contra l'aute de l'11 de febrer del 2019 que resolva l'incident de nul·litat d'actuacions pels dubtes en relació amb la nova redacció de la Llei transitòria de procediments judicials, modificada per la Llei 24/2018, del 30 d'octubre, del codi de procediment civil. Adjunta en annex l'aute de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 3 de setembre del 2019 que va acordar inadmetre a tràmit aquest recurs.

2.2. Argumentació de la Secció d'Execucions Civils de la Batllia

- Recorda que els terminis processals són preclusius i, en aquest cas, la part agent incidental va aportar el seu peritatge més de 2 mesos després de l'exhauriment del termini establert a l'article 13.2 de la Llei 44/2014, del 18 de desembre, de l'embargament.

- Destaca que en el marc del recurs de queixa presentat davant la Sala Civil, aquesta qüestió va ser examinada i aquesta Sala va declarar que *"els terminis són improrrogables, excepte que el tribunal així ho decideixi motivadament, de manera que quan un escrit es presenta fora de termini, opera l'anomenada preclusió"*.

- Sobre la vulneració del dret a la jurisdicció al·legada, manifesta que aquesta va ser resolta, en primer terme, en el seu aute del 5 de juliol del 2018 i, en segon terme, per la Sala Civil, la qual tot i no admetre a tràmit el recurs d'apel·lació va declarar que no es podia al·legar cap vulneració del dret a la jurisdicció quan no només s'havia presentat fora de termini la seva valoració pericial, sinó també l'escrit mateix que sol·licitava la pròrroga del termini, el qual és improrrogable, excepte supòsits de força major i que, per tant, els danys i perjudicis soferts no podien ser traslladats als tribunals sinó que havien de ser assumits per la part.

2.3. Argumentació de la representació processal dels Srs. Joan, Jordi i Lourdes Toribio Espar

- Aquesta part manifesta que el 27 d'abril del 2017, la Batllia va concedir a la part adversa un termini improrrogable de 15 dies naturals per presentar una valoració contradictòria. La part adversa va presentar aquesta valoració el 20 de juny següent.

- Per tant, és meridianament clar que la seva presentació es va efectuar fora de termini, destacant l'abús de dret dut a terme per la contrapart que porta dilatant injustificadament aquest procediment i l'execució d'una condemna ferma durant més de 2 anys. Sobretot, si és té en compte que la sol·licitud de pròrroga es va presentar fins i tot fora del termini esmentat.

- Afegeix que la presentació de la valoració contradictòria quasi dos mesos després de l'expiració del termini, no és un fet que se'ns pugui imputar.

- De tot això se'n deriva que la decisió d'inadmissió a tràmit de la valoració esmentada és una decisió fonamentada en Dret i el procés és plenament degut, motius pels quals no s'ha vulnerat cap dret fonamental i el recurs d'empara no pot prosperar.

- Seguidament, discrepa de la interpretació efectuada per la part adversa sobre l'apel·lació de l'incident de nul·litat d'actuacions, ja que recorda la disposició transitòria primera en què s'estableix que els processos en període d'execució forçosa se seguiran substanciant d'acord amb les normes processals vigents amb anterioritat.

- En relació amb l'estimació tàcita adduïda per la part adversa, aquesta part considera que no s'ha aportat cap article legal que contradigui la naturalesa improrrogable del termini.

- Aquesta part considera que es va oferir a la part adversa presentar una valoració contradictòria i que aquesta no ho va fer en el termini atorgat, recordant que el dret a un procés degut no és el dret a obtenir una resolució favorable, sinó el dret a seguir un judici contradictori que compleixi les garanties essencials i eviti tota indefensió i que les parts puguin fer valer els seus drets amb igualtat de condicions davant l'òrgan que ha de decidir jurisdiccionalment.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara pels motius al·legats.

2.4. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer lloc, el Ministeri Fiscal destaca que és incongruent que els recurrents sostinguin fermament la procedència del recurs d'apel·lació contra l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions i, en canvi, no l'interposin als efectes d'esgotar la via ordinària, tal i com és preceptiu de forma prèvia a recórrer en empara (article 86.1 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tant, aquest recurs hauria de ser desestimat per no haver-se esgotat prèviament la via ordinària.

- Pel que fa a les al·legacions dels recurrents en relació amb el termini per presentar el seu peritatge, el Ministeri Fiscal recorda que aquest termini està establert a l'article 13 de la Llei 44/2014, del 18 de desembre, de l'embargament; i que no només no el va respectar, sinó que la petició de perllongar el termini també es va presentar fora dels 15 dies naturals atorgats.

- No obstant això, la qüestió va ser resolta per l'aute del 30 d'octubre del 2018 del Tribunal Superior de Justícia en el marc del recurs de queixa, en què es recorda que els terminis són improrrogables, excepte que el tribunal decideixi altrament de forma motivada, de manera que quan un escrit es presenta fora de termini, opera l'anomenada preclusió, afegint que, d'acord amb l'article 9.4 de la Llei qualificada de la Justícia "*Salvades raons excepcionals, que el batlle o Tribunal haurà de notificar i motivar, els terminis establerts a les lleis de procediment vinculen per igual a tots els intervinents en qualsevol mena de litigi*".

- Per consegüent, considera que els recurrents pretenen responsabilitzar a la Justícia de la preclusió del termini, quan aquesta responsabilitat només pot recaure en ells.

- Per aquests motius, el Ministeri Fiscal demana que es declari la desestimació d'aquest recurs d'empara.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Abans d'examinar el fons d'aquest recurs, cal fer unes precisions d'ordre processal derivades de les modificacions de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional i de la Llei transitòria de procediments judicials, efectuades per la Llei 24/2018, del 30 d'octubre del 2019, entrades en vigor el 15 de novembre del 2018 (disposició final 29a).

3.2. Els recurrents van presentar el seu escrit de nul·litat d'actuacions l'11 de novembre del 2018 a l'empara de l'antiga redacció de l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials, on s'indicava clarament que contra la resolució que recaigués en aquest procediment no s'hi podia interposar recurs.

3.3. Per tant, la via de l'empara constitucional ja estava oberta als recurrents.

3.4. Ara bé, els recurrents van formular un recurs d'apel·lació contra l'incident de nul·litat d'actuacions sense avisar el Tribunal Constitucional en el moment de la presentació del seu recurs d'empara.

3.5. Per consegüent, si el Tribunal Constitucional hagués estat informat que la part recurrent havia formulat un recurs d'apel·lació contra la resolució que no donava lloc a l'incident de nul·litat d'actuacions, aquest hagués hagut de declarar la inadmissió a tràmit del recurs d'empara en el moment de la seva presentació, ja que interposat un incident de nul·litat d'actuacions i un recurs d'empara directe per les mateixes raons, l'admissió d'aquest darrer resta supeditada al desistiment de l'incident de nul·litat d'actuacions, encara no inadmès o resolt (veg. l'aute del 8 d'abril del 2019, recaigut en la causa 2019-19-RE, i l'aute del 8 de setembre del 2019, recaigut en la causa 2019-49 i 50-RE, que interpreten les dues modalitats d'incidents de nul·litat d'actuacions contingudes als articles 18 *ter* i 18 *quater* de la Llei transitòria de procediments judicials).

3.6. En aquestes circumstàncies excepcionals i tenint en compte, en particular, la inadmissió a tràmit del recurs d'apel·lació contra la desestimació de l'incident de nul·litat d'actuacions pronunciada per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, el 3 de setembre del 2019, aquest Tribunal Constitucional examina el recurs d'empara.

3.7. Així doncs, entrant en l'examen del fons d'aquest recurs, convé reiterar que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.8. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.9. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.10. L'única qüestió constitucional que aquest Tribunal ha d'examinar és la de saber si la Batllia i la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, la primera, per haver tardat un any en declarar inadmissible a tràmit la valoració aportada pels recurrents per extemporània, i la segona, per haver validat aquesta inacció, han vulnerat el dret dels recurrents a la jurisdicció, reconegut a l'article 10.1 de la Constitució.

3.11. Els recurrents disposaven de 15 dies naturals per presentar una valoració contradictòria i van posar de manifest la necessitat de disposar de més termini per presentar aquesta valoració, tanmateix, la Batllia no va donar cap resposta creant en la seva ment l'esperança legítima que la seva sol·licitud havia estat acceptada.

3.12. Encara que la Sala Civil mateixa considera aquesta inactivitat judicial d'un any inadequada, afirmant que "*És cert que hagués estat processalment més correcte retornar l'escrit presentat fora de termini a la part i fer constar a les actuacions el retorn i la causa d'aquest i no esperar a resoldre la seva inadmissió per Aute de 5-09-2018*", la justifica *in fine* estimant que els recurrents no havien, en qualsevol cas, respectat el termini de 15 dies de què disposaven.

3.13. Les jurisdiccions ordinàries no poden imposar les conseqüències de les seves pròpies mancances als justiciables, ja que està en joc la confiança d'aquests justiciables en l'administració de la justícia.

3.14. Una vegada escolat el termini de 15 dies, la Batllia tenia l'obligació processal de declarar la sol·licitud dels recurrents inadmissible a tràmit amb la finalitat d'evitar que tinguessin expectatives legítimes en relació amb l'admissió de la pròrroga sol·licitada.

3.15. El dret a un procés degut implica, a més, que qualsevol mancança d'una obligació processal hagi de ser degudament rectificada per les jurisdiccions superiors, cosa que no va succeir en aquest cas.

3.16. Per via de conseqüència, aquest Tribunal considera que el dret a un procés degut dels recurrents ha estat vulnerat.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Estimar el recurs d'empara presentat per la representació processal dels Srs. Josep Adrià Ortiz Martínez, Carme De Las Heras Prieto i de la societat LA VERDA SUÏSSA, SA contra els autes del 5 de juliol del 2018 i de l'11 de febrer del 2019, dictats per la Secció d'Execucions Civils de la Batllia.

2. Declarar que s'ha vulnerat el dret dels recurrents a un procés degut, reconegut a l'article 10.1 de la Constitució.

3. Anul·lar els autes del 5 de juliol del 2018 i de l'11 de febrer del 2019, dictats per la Secció d'Execucions Civils de la Batllia, així com les actuacions subsegüents.

4. Retrotreure les actuacions al moment anterior a la data del primer d'aquests autes, per tal que la

---

Batllia esmeni la vulneració esmentada.

5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels Srs. Josep Adrià Ortiz Martínez i Carme De Las Heras Prieto i de la societat LA VERDA SUÏSSA, SA, a la representació processal dels Srs. Joan, Jordi i Lourdes Toribio Espar, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 17 d'octubre del 2019.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada